

Het opvolgen en koesteren van de rijkdom aan leven (de 'biodiversiteit') is wereldwijd een belangrijk thema. In de westerse wereld ligt misschien niet iedereen er wakker van, maar in ontwikkelingslanden is het duurzaam omgaan met levende rijkdommen vaak dagdagelijkse ernst. Laat nu net daar de capaciteit en de technologie om de biodiversiteit op te volgen, het minst ontwikkeld zijn.

69364

> Biodiversiteit <

De rijkdom aan leven éénvormig in kaart brengen

Ward Vanden Berghe is bioloog en voorzitter van een internationale groep experts op het gebied van biologische en chemische data. Deze werkgroep behoort tot het *International Oceanographic Data and Information Exchange* (IODE) programma van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC) van de UNESCO. De werkgroep documenteert bestaande standaards en stimuleert het gebruik ervan. Hoofddoel is databanken zoveel mogelijk uitwisselbaar te maken. Daarnaast is Vanden Berghe ook rechtstreeks betrokken bij het *Ocean Biogeographic Information System* (OBIS) project. OBIS maakt op zijn beurt deel uit van *Census of Marine Life*: een internationaal netwerk, waarin meer dan 70 landen betrokken zijn, dat zich tot doel stelt om de kennis te vergroten over de rijkdom en de verspreiding van het mariene leven in de oceanen.

Gemeenschappelijke taal en technologie

In de databanken die door de groep verzorgd worden, kan men verspreidingsgegevens terugvinden van biologische soorten: de namen van de verschillende soorten gekoppeld aan de plaatsen waar ze voorkomen. "Hierbij is het uitermate belangrijk om dezelfde taal te spreken," zo stelt Vanden Berghe, "Men moet ervoor zorgen dat men de organismen met dezelfde naam noemt zodat de databanken en de informatie die de wetenschappers gebruiken, onderling uitwisselbaar worden. Om dit mogelijk te maken moet men eerst op zoek gaan naar protocols, dan moeten de datasets op elkaar afgestemd worden en vervolgens moet er een mechanisme van dataoverdracht zijn. Vooral dit laatste verloopt vaak moeizaam naar ontwikkelingslanden toe. Men moet proberen om *low-tech* alternatieven te gebruiken, zodat ook die landen in staat zijn om mee te draaien in de wereld van internationale databanken van biodiversiteit. Dit is belangrijk omdat de ontwikkelingslanden een enorme biodiversiteit hebben en omdat de inwoners daar – denk maar aan lokale vissers – rechtstreeks afhankelijk zijn van die biodiversiteit. Als de verzamelde gegevens niet op een degelijke manier beheerd worden, duiken er allerhande problemen op die finaal hun weerslag kunnen hebben op het beheer van de kustgebieden en bijvoorbeeld ook op de voedselvoorziening."

Om een duurzaam beheer mogelijk te maken is, binnen het kader van de IOC, het ODINAFRICA (*Ocean Data and Information Network for Africa*) programma opgestart. Dit programma werkt in drie fasen. "Het eerste luik legt de nadruk op *capacity building*, waarbij mensen computers leren gebruiken, databanken opstellen en waarbij ze met elkaar leren communiceren via interpersoonlijke netwerken en contacten. Een tweede luik concentreert zich op het beheren en genereren van gegevensstromen en het derde luik richt zich op de praktijk. Er worden sensoren aangekocht en gecompliceerde datasets aangeworven om zo de mensen toe te laten datgene wat ze in het eerste en tweede luik geleerd hebben, effectief om te zetten naar de praktijk. Momenteel ligt de nadruk nog hoofdzakelijk op de fysische oceanografie: het beschrijven van de fysische kenmerken van zeeën en oceanen (zoals temperatuur, stromingen, golven...), maar meer en meer gaat nu ook aandacht naar biologische en chemische gegevens."

© VLIZ

Inwoners van ontwikkelingslanden, zoals bijvoorbeeld lokale vissers, zijn rechtstreeks afhankelijk van de biodiversiteit in hun leefomgeving.

Volgens Vanden Berghe is het de taak van de groep van experts om "alle gegevens bij elkaar te brengen zodat andere wetenschappers op basis hiervan analyses kunnen uitvoeren. Zo kan men nagaan welke rijkdommen in de zee leven en hoeveel soorten er voorkomen op bepaalde plaatsen. Dit geeft dan weer de mogelijkheid om de rijkdom aan leven te meten en te zien hoe de bevolking daarmee omspringt. De bedoeling is om een heus netwerk te creëren waarin verschillende, zowel fysische als biologische, data-managers uit Noord en Zuid vertegenwoordigd zijn. Van daaruit kan men dan samenwerken om nieuwe technologieën en doelstellingen uit te werken."

Katrien Geebelen

Dr. **Edward Vanden Berghe** is beheerder van het Vlaams Marien Data en Informatiecentrum (VMDC) binnen het VLIZ. Van opleiding is hij bioloog maar hij kan prat gaan op een jarenlange ervaring inzake data management voor mariene wetenschappen. Vooral het gegevensbeheer voor biodiversiteit draagt zijn interesse weg.

